

УДК 657.422

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-280-2-19

НИКОЛЬЧУК Ю. М., ПОДОКОПНА О. М.
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ У ВІТЧИЗНЯНУ ПРАКТИКУ

У статті досліджено зарубіжний досвід управління банківською ліквідністю та можливість його впровадження у вітчизняну банківську практику; розглянуто теоретичні аспекти поняття «ліквідність комерційного банку»; визначено низку документів щодо ризику ліквідності, які прийняті Базельським комітетом з питань банківського нагляду з метою забезпечення ефективного управління ліквідністю банків; досліджено зарубіжну практику визначення оптимальної структури активів для ефективного управління ліквідністю; охарактеризовано нормативи ліквідності банків, що застосовуються в окремих країнах світу; наведено особливості застосування мінімальних обов'язкових резервів у розвинених країнах.

Ключові слова: ліквідність, ліквідність комерційного банку, управління ліквідністю комерційного банку, зарубіжний досвід, нормативи ліквідності.

NIKOLCHUK Y., PODOKOPNA O.
Khmelnitskyi Cooperative Trade and Economic Institute

IMPLEMENTATION OF FOREIGN EXPERIENCE OF LIQUIDITY MANAGEMENT OF A COMMERCIAL BANK IN DOMESTIC PRACTICE

The article examines the foreign experience of bank liquidity management and the possibility of its implementation in domestic banking practice. It is determined that in international banking practice, a bank's liquidity is understood as its ability to quickly and fully meet urgent cash needs, so one of the most important tasks of bank management is to ensure the appropriate level of its liquidity. A number of documents on liquidity risk have been identified and adopted by the Basel Committee on Banking Supervision in order to ensure effective liquidity management of banks, namely the "Basel Principles of Effective Banking Supervision"; "Best practices of liquidity management in banking organizations"; "Support 3 Basel II (Market Discipline)" to increase public disclosure of liquidity in the bank; Principles of Good Liquidity Risk Management and Supervision; Basel III: International Approaches to Liquidity Risk Measurement, Standards and Monitoring; Principles of Risk Aggregation and Risk Reporting; Basel III: Liquidity Coverage Ratio and Liquidity Risk Monitoring Tools; Basel III: Indicator of Net Stable Funding. The foreign practice of determining the optimal structure of assets for effective liquidity management is studied; the liquidity standards of banks used in some countries of the world are characterized; features of application of minimum obligatory reserves in the developed countries are resulted. As the practice of foreign central banks shows, it is not regulatory but corrective indicative instruments for regulating bank liquidity that are more flexible and operational. Such instruments are refinancing operations, deposit operations, open market operations with government securities and stabilization loans. For the development of the banking system of Ukraine it will be useful to adopt the peculiarities of foreign practice, which will allow to develop a strategy for effective implementation of this experience in the system of economic development of Ukraine as a whole.

Key words: liquidity, liquidity of a commercial bank, liquidity management of a commercial bank, foreign experience, liquidity standards.

Постановка проблеми. Банківська ліквідність відіграє важливу роль як у діяльності самих банків, так і у фінансовій системі країни. Щоденна робота з управління ліквідністю банку щодо підтримки достатнього рівня ліквідності є неодмінною умовою самозбереження та виживання банку. Без ліквідності банк не може виконувати свої функції і проводити операції з обслуговування клієнтів, тому вирішення проблем ліквідності повинно мати найвищий пріоритет у роботі керівництва банку.

Правильна організація процесу управління ліквідністю банків, розробка ефективної та гнучкої системи управління структурою їх активів і пасивів виступають запорукою фінансової стабільності та ринкової стійкості комерційних банків. Саме тому ліквідність як одна із основних характеристик фінансового стану комерційних банків потребує розробки та впровадження сучасних методів управління нею. Відповідно, основним завданням банківського фінансового менеджменту є удосконалення механізму управління ліквідністю.

Враховуючи зазначене та з огляду на те, що банківські установи є інституційною основою системи грошово-кредитних відносин, повинна бути організована сучасна система управління ліквідністю за рахунок вивчення зарубіжного досвіду управління нею та ефективного впровадження у вітчизняну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних аспектів банківської ліквідності присвячена значна кількість наукових праць, що були опубліковані як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Значний вклад у дослідження проблеми банківської ліквідності та суміжних питань внесли вітчизняні науковці: О. В. Васюренко, К. О. Волохата, А. М. Герасимович, О. В. Дзюблюк, О. В. Деркач, Т. Т. Ковальчук, В. М. Кочетков, І. М. Лазепко, В. М. Малюков, О. В. Молчанов, М. І. Мирун, Л.О. Примостка, М. Ф. Пуховкіна, К. Є. Раєвський, М. І. Савлук, Ф. І. Шпиг, а також зарубіжні спеціалісти: Едвін Дж. Долан, Тімоті У. Кох, О. І. Лаврушин, І. Д. Мамонова, Г. С. Панова, М. М. Ямпольский. Проте, визнаючи значні успіхи, досягнуті вітчизняними та зарубіжними науковцями як в теоретичних, так і в практичних аспектах дослідження проблеми банківської ліквідності, які сприяли розширенню уявлень про

ліквідність як економічну категорію, стратегії, методи і підходи до управління нею, слід зазначити, що водночас залишається не висвітленим досить широке коло питань.

Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду управління банківською ліквідністю та можливості його впровадження у вітчизняну банківську практику.

Виклад основного матеріалу. Термін «ліквідність» має широкий спектр застосування і використовується в різних сферах економіки, пов'язується з різними об'єктами; цей термін використовується як самостійна економічна категорія у сполученнях з іншими поняттями, що відносяться до конкретних об'єктів (товар, цінний папір) і суб'єктів національної економіки (банк, підприємство, ринок), а також для визначення характерних рис діяльності економічних суб'єктів (баланс банку, баланс підприємства тощо) [1, с. 90].

Ліквідність комерційного банку базується на постійній підтримці об'єктивно необхідного співвідношення між трьома її складовими – власним капіталом банку, залученими і розміщеними ним засобами шляхом оперативного управління їх структурними елементами. Ліквідність банку постійно змінюється під впливом попиту і пропозиції на грошові ресурси.

Для створення ефективного механізму управління будь-яким економічним процесом важливо досконало володіти відповідними теоретичними знаннями. Виділимо наступні поняття «банківської ліквідності»:

- спроможність банку своєчасно відповідати за своїми зобов'язаннями;
- можливості щодо використання активу як засобу платежу з огляду на його здатність зберігати свою номінальну вартість незмінною;
- здатність банку забезпечувати вчасне та повне виконання грошових зобов'язань;
- спроможність банку проводити активні операції [2, с. 590].

У міжнародній банківській практиці під ліквідністю банку розуміють його здатність швидко і в повному обсязі задовольняти невідкладні потреби у грошових коштах, тому одним із найважливіших завдань управління банком є забезпечення відповідного рівня його ліквідності [3, с. 250].

Засоби підтримки оптимального рівня ліквідності зі сторони центрального банку щодо приведення ліквідності банківської системи до адекватного рівня залишаються вагомим питанням у розробці нормативної складової законодавства. Важливо зазначити, що ліквідність на всіх етапах розвитку банківської діяльності була вагомим об'єктом аналізу та управління. Поява нових підходів щодо прогнозування та регулювання ліквідності банківської системи – у розрізі міжнародного досвіду – була спричинена впливом світової фінансової кризи 2008 року, яка зруйнувала звичні засади управління ризиком ліквідності та потребувала появи нових загальних умов управління активами банківських установ.

У відповідь на кризу, Базельський комітет з банківського нагляду в якості своєї першої задачі посилив вимоги до банківського капіталу за допомогою прийняття угоди Базель III [4].

Отже, з метою забезпечення ефективного управління ліквідністю банків Базельським комітетом з питань банківського нагляду прийнята низка документів щодо ризику ліквідності, а саме:

- «Базельські принципи ефективного банківського нагляду»; «Краща практика менеджменту ліквідності в банківських організаціях» (2000 р.);
- «Опора 3 Базель II (Ринкова дисципліна)» щодо збільшення публічного розкриття інформації про наявність ліквідності в банку (2003 р.);
- «Принципи належного управління і нагляду за ризиком ліквідності» (2008 р.);
- «Базель III: Міжнародні підходи до вимірювання ризику ліквідності, стандартів і моніторингу» (грудень 2010 р.);
- «Принципи агрегування ризиків і надання звітності по ризикам» (січень 2013 р.);
- «Базель III: показник покриття ліквідності та інструменти моніторингу ризику ліквідності» (січень 2013 р.);
- «Базель III: Показник чистого стабільного фондування» (2014 р.) [5, с. 84].

Друге завдання Базельського комітету полягало в розробці нових стандартів ліквідності для глобальних банків. У пакеті реформ Базель III введено принципово нові коефіцієнти аналізу ліквідності:

- 1) показник покриття ліквідності (Liquidity coverage ratio, LCR);
- 2) показник стабільного фінансування, нетто-фондування (Net stable funding ratio) [6].

За своєю суттю положення Базель III сприяють посиленню контролю за якістю ліквідних активів та посиленню фінансової стійкості банківського сектору. Але, наразі, для економіки України, фінансовий сектор якої працює в умовах визначених ще стандартами Базель I, миттєва інтеграція банківської системи до норм Базель III є неможливою та призведе до значного скорочення банківського сектору, оскільки вітчизняні банківські установи не готові до виконання вищевказаних норм ліквідності і потребують капіталізації та збільшення бази ліквідних активів. На сьогоднішній день Базель III є важливим орієнтиром, який повинен використовувати Національний Банк України у процесі оздоровлення та підвищення ефективності банківської системи, але до імплементації його основних положень фінансовий сектор України повинен пройти низку реформ, зокрема зменшення тіньової економіки, стабілізації валютного ринку та виведення з ринку проблемних фінансових установ [6].

Подібно вітчизняній практиці, за кордоном під час управління ліквідністю на основі дотримання визначеного співвідношення в активах і пасивах використовується метод закріплення окремих пасивів залежно від їх строковості за визначеними статтями активів з огляду на їх ліквідність. Однак, в цілому, методологія аналізу ліквідності банківських установ в зарубіжних країнах значно відрізняється від вітчизняної практики.

У закордонній практиці за ознакою ліквідності всі активи поділяються на:

- первинні резерви, до яких належать касова готівка і кошти на кореспондентському рахунку в центральному банку;
- вторинні резерви, до яких відносяться високоліквідні цінні папери, що призначені для продажу; цей вид активу доповнює первинний резерв у разі недостачі його ліквідних засобів;

- позички та інші цінні папери, ліквідність яких нижча, ніж у попередніх двох видах активів [7, с.770].

Для ефективного управління ліквідністю закордонна практика виробила певні вимоги до структури активів. Оптимальними для забезпечення стабільності, ліквідності і платоспроможності банку в різних країнах вважаються такі норми окремих видів активів:

1). Сполучені Штати Америки:

- первинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 5–10 %;
- первинні і вторинні резерви (стосовно депозитів) – не менше 10–15 %;
- позички (стосовно активів) – не більше 65 %.

2). Японія:

- ліквідні активи (первинні і вторинні резерви) стосовно депозитів – 30 %;

3). Франція:

- ліквідні активи (активи з терміном погашення в найближчі 30 днів) стосовно зобов'язань до запитання і терміном погашення в найближчі 30 днів – 100 %;

- співвідношення суми активів, розміщених строком на 3 місяці, і суми депозитів до повернення, строкових депозитів та інших ресурсів, залучених на 3 місяці, – не менше 60 % [7].

В певних розвинених країнах світу, наприклад у США, управління ризиком ґрунтується на визначенні недостачі або надлишку ліквідності. Для цього усю суму активів за певний період порівнюють із сумою пасивів відповідного періоду, дефіцит або надлишок ліквідності визначають за періодами і наростаючим підсумком. Наступним етапом аналізу є зіставлення суми дефіциту чи надлишку з граничним рівнем, що визначив банк. Тобто йдеться про гепаналіз, який використовується комерційними банками України для управління ризиком ліквідності.

У багатьох зарубіжних країнах, показники ліквідності банків розраховуються за співвідношенням активних і пасивних статей балансу, згрупованих за строками, і є обов'язковими для виконання всіма банками (Японія, Франція, Великобританія, Росія, Німеччина). Проте, у деяких країнах, наприклад у США, немає обов'язкових нормативів ліквідності, і банки самостійно вирішують дану проблему. Але органи банківського нагляду постійно здійснюють контроль за станом ліквідності і оцінюють якість управління нею в ході перевірок на місцях за рейтинговою системою «CAMEL», де ліквідність розглядається як один з найважливіших показників діяльності. З огляду на винятково важливу роль ліквідності в життєдіяльності банків та підтримці рівноваги банківської системи в цілому в багатьох країнах органами банківського нагляду та законодавством передбачено встановлення норм ліквідності. Банки зобов'язані підтримувати показники ліквідності не нижчими від певного рівня (норми), що визначається з урахуванням нагромадженого досвіду та конкретних економічних умов у країні [8].

Підходи до даної проблеми органів банківського нагляду в різних країнах представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Підходи до державного контролю за банківською ліквідністю

№ з/п	Країна	Нормативи ліквідності
1	США	Обов'язкових нормативів не встановлено
2	ФРН	Норматив довгострокової ліквідності
3	Великобританія	Обов'язкових нормативів не встановлено. Контроль за активами та зобов'язаннями щодо термінів погашення
4	Франція	Нормативи коротко- і середньострокової ліквідності
5	Японія	Обов'язкових нормативів не встановлено. Рекомендовано норматив поточної ліквідності
6	Росія	Нормативи поточної, миттєвої, довгострокової ліквідності
7	Україна	Нормативи поточної, миттєвої, короткострокової ліквідності

Джерело: сформовано автором на основі [8]

Обсяг показників ліквідності в різних країнах неоднаковий. Наприклад, Національний банк України розробив одинадцять нормативів, що є обов'язковими до виконання, тоді як російський Центробанк запровадив чотирнадцять нормативів, чотири з яких є нормативами ліквідності. В іноземних країнах наглядові органи або не встановлюють обов'язковий до виконання обсяг цих показників, як, наприклад, у Сполучених Штатах Америки, або визначають лише незначну кількість показників, як, наприклад, у Франції, Японії, Англії, Німеччині [7]. В тих країнах, де рівень банківської ліквідності підлягає

централізованому регулюванню, в практиці застосування нормативів ліквідності є свої відмінності. Вони полягають у кількості та назві показників, що використовуються для аналізу ліквідності, методології їх розрахунку, граничних значеннях нормативних показників, підходах у їх застосуванні (диференційованості, обов'язковості), періодичності розрахунку тощо (табл. 2).

Таблиця 2

Нормативи ліквідності банків, що застосовуються в окремих країнах світу

№ з/п	Країна	Показник	Розрахунок показника	Нормативне значення, %
1	Росія	Норматив миттєвої ліквідності	Співвідношення суми високоліквідних активів до суми зобов'язань по рахунках до запитання	Щоденно ≥ 15
		Норматив поточної ліквідності	Співвідношення суми ліквідних активів до суми зобов'язань по рахунках до запитання і на термін до 30 днів	Щомісячно ≥ 50
		Норматив довгострокової ліквідності	Співвідношення кредитних вимог банку із терміном погашення понад 366 днів до власного капіталу банку та зобов'язань банку з терміном до дати погашення понад 366 днів	Щомісячно ≤ 120
2	Франція	Норматив ліквідності	Співвідношення активів, розміщених терміном до трьох місяців, до депозитів до запитання, строкових депозитів та інших коштів, залучених на три місяці	Щоквартально > 60
3	Великобританія	Норматив ліквідності	Співвідношення готівкових коштів, залишків на рахунку Ностро, депозитів до запитання і терміном на один день, цінних паперів та придатних до переобліку векселів до залучених коштів	Щомісячно $> 12,5$
4	Німеччина	Норматив короткострокової ліквідності	Співвідношення короткострокових і середньострокових вкладень (до чотирьох років) до залучених ресурсів до чотирьох років та ощадних вкладів	Щомісячно 100
		Норматив довгострокової ліквідності	Співвідношення довгострокових активів терміном розміщення понад чотири роки до залучених коштів терміном понад чотири роки	Щомісячно 100

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Варто звернути увагу на те, що Центральний банк Франції не зобов'язує усі установи дотримуватись однакового коефіцієнта. Кожен банк у певному конкретному випадку може задовольнятися обчисленим коефіцієнтом, а лише в разі потреби впливати відповідним чином на інші установи.

Банківські установи деяких країн не обмежуються лише нормативними показниками ліквідності, адже для власних потреб вони можуть розраховувати інші показники ліквідності балансу банку. Наприклад, у Великій Британії для аналізу та контролю за своєю діяльністю комерційні банки розраховують такі показники ліквідності, за якими немає необхідності звітувати. Вони обчислюються як співвідношення суми активів до суми зобов'язань зі строком розміщення активів і погашення зобов'язань до одного та до шести місяців. У США досвід оцінювання ліквідності комерційними банками є напрочуд цікавим. Центральний банк США не вимагає від комерційних банків чіткого дотримання встановлених законодавством нормативів ліквідності. Банки розраховують для внутрішнього використання показники ліквідності, основними з яких є співвідношення: ліквідних активів і депозитів; ліквідних активів і всіх активів; строкових депозитів і загальної суми депозитів; зобов'язань за виданими кредитами і депозитами. Під час проведення аналізу ліквідності методи змінюються залежно від ринку, на якому функціонує банк, типу або виду комерційного банку, змісту і різноманіття банківських продуктів та послуг. Одним із завдань, що постає перед керівництвом самих банківських установ, є розробка та підтримка системи показників ліквідності.

У регулюванні ліквідності банківської системи на макrorівні головним фактором, як показує зарубіжна практика, виступають обов'язкові резервні вимоги центрального банку. У вузькому значенні під обов'язковими резервами розуміють активи, які використовуються для забезпечення гарантованої ліквідності банків. Дія цього інструмента полягає в установленні центральним банком нормативу резервування, у межах якого банки зобов'язані частину залучених коштів зберігати на рахунках у центральному банку.

Існує обернений взаємозв'язок між обов'язковими резервними вимогами та грошовою масою і ліквідністю банків. Якщо йде зниження норми обов'язкових резервних вимог, то тоді відбувається збільшення вільних резервів, що свідчить про зростання вільної ліквідності, і навпаки, якщо зменшуються обсяг грошової маси та пропозиція грошей, то відбувається збільшення обов'язкових резервних вимог.

Уперше обов'язкові резервні вимоги були застосовані в США в 1913 р. із метою формування страхового фонду для гарантованої виплати депозитів. Згодом цей інструмент почали використовувати в інших країнах, зокрема в Німеччині (1948 р.), Франції (1979 р.), Великій Британії (1961 р.) [10].

Сьогодні мінімальні обов'язкові резерви використовуються в багатьох розвинених країнах. Слід зазначити, що застосування цього інструменту грошово-кредитної політики в різних країнах має деякі відмінності, які полягають у наступному:

Розмір обов'язкових резервів. Він значно коливається в різних країнах: найбільший розмір встановлено в Італії, Іспанії, найменший – в Японії. Норма обов'язкового резервування в зарубіжних країнах

за загальної тенденції до зниження може встановлюватися до залучених коштів узагальнено (Італія) або диференційовано (більшість інших країн). Основними критеріями диференціації є вид та термін залучення коштів, їх розмір, термін залучення коштів, валюта, громадянство вкладника (резидент чи нерезидент), категорія вкладника (юридична чи фізична особа). У минулому норми резервування різнилися за географічним критерієм та спеціалізацією банків. Наприклад, у США до 80-х років XIX ст. банки аграрної спеціалізації та банки, розташовані у великих містах, зобов'язані були формувати резерви в більшому розмірі, ніж інші банки.

Рівні використання та ролі, які відіграє обов'язкове резервування у грошово-кредитній політиці зарубіжних країн. Більш широкого застосування обов'язкове резервування набуває під час проведення антициклічної політики, а також у країнах зі значними інфляційними процесами та з перехідною економікою. Центральні банки розвинутих країн віддають перевагу більш гнучким інструментам, які впливають на грошову пропозицію не прямо, а через формування певних умов на ринку. У таких країнах резервні вимоги змінюються набагато рідше, ніж зміни в політиці операцій на відкритому ринку чи облікової ставки. Зокрема, Федеральна резервна система США протягом 1950–1980 рр. коригувала резервну норму приблизно раз на рік, подальші зміни відбулися у 1980, 1990, 1992 і 2001 рр. У використанні цього інструмента спостерігається загальносвітова тенденція зменшення розміру резервних вимог, а окремі країни, наприклад Канада, Великобританія, Нова Зеландія, Австралія, Швейцарія, взагалі відмовилися від установлення для банків обов'язкових резервних вимог. Причиною було визнання обов'язкових резервів своєрідним податком, який збільшує вартість банківських ресурсів, зменшуючи, таким чином, конкурентоспроможність банків на глобальних фінансових ринках.

Платність вимог виконання обов'язкових резервів банками. У Польщі, Угорщині, Туреччині, Словаччині та в багатьох інших країнах на обсяг сформованих банками обов'язкових резервів нараховуються та сплачуються центральним банком проценти. Дотримання принципу платності у використанні зазначеного інструмента є ринковим підходом, зумовленим усвідомленням того, що в разі, якщо за сформованими банками резервами не сплачується процент, цей інструмент діє як податок на банківську систему та її позичальників, на яких переноситься тягар підвищених процентів за кредит за непрацюючі резервні кошти.

Розрахунковий період для виконання резервних вимог. Він, як правило, становить один місяць, проте може коливатися від 10 днів (в Іспанії) до шести місяців (у Великій Британії) [9].

Як показує практика центральних банків зарубіжних країн, більш гнучкими та оперативними є не нормативні, а корегуючі індикативні інструменти регулювання банківської ліквідності. Такими інструментами є операції рефінансування, депозитні операції, операції на відкритому ринку з державними цінними паперами та стабілізаційні кредити. Із метою вдосконалення механізмів та інструментів регулювання грошово-кредитним ринком було прийнято нове Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України від 26 вересня 2006 р. № 378.

Висновки. Таким чином, зарубіжна і вітчизняна практика показує, що необхідною умовою стабільності ліквідності для кожного банку є нормативи. Саме нормативи слугують необхідним чинником для ефективного управління банківської ліквідності. Для удосконалення практики регулювання грошово-кредитного ринку в різних країнах необхідним є використання найкращих механізмів та прийомів досвіду зарубіжних країн, де слід ураховувати особливості національної економіки. Для розвитку банківської системи України корисним буде перейняти особливості зарубіжної практики, що дасть змогу розробити стратегію ефективного впровадження цього досвіду в систему розвитку економіки України в цілому.

Література

1. Костюченко Т. І. Ліквідність комерційного банку: управління та регулювання / Т. І. Костюченко // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2013. – № 2. – С. 86–92. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nv_fbi_2013_2_17.pdf (Дата звернення 10.02.2020 р.).
2. Катан Л. І. Управління ліквідністю комерційних банків / Л. І. Катан, Ю. С. Марченко // Молодий вчений. – 2017. – № 5 (45). – С. 588–591. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/5/130.pdf> (Дата звернення 10.02.2020 р.).
3. Грудзевич Я. В. Вітчизняний та зарубіжний досвід управління ліквідністю банківської системи / Я. В. Грудзевич, Ю. П. Табачук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.1. – С. 247–256. URL: <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1137> (Дата звернення 10.02.2020 р.).
4. Гурський Д. Ю. Перспективи коефіцієнтного аналізу як засобу оцінки ліквідності банківської системи / Д. Ю. Гурський // Вісник КНУТД. Серія «Економічні науки». – 2015. – № 2 (85)5. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/337/1/V85_P074-083.pdf (Дата звернення 10.02.2020 р.).
5. Зянько В. В. Банківський менеджмент : навч. посіб. / Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 126 с.
6. Базиліська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. / Базиліська О. Я. – К. : «Центр учбової літератури», 2009. – 328 с.
7. Гіряк В. В. Управління ліквідністю банків за умов економічної нестабільності (на прикладі АТ «Ощадбанк») / В. В. Гіряк, Т. А. Путьківський // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 22. – С. 766–773. URL: <http://global-national.in.ua/issue-22-2018/30-vipusk-22-kviten-2018-r/3996-giryak-v-v-putkivskij-t-a-upravlinnya-likvidnistyu-bankiv-v-umovakh-ekonomichnoji-nestabilnosti-na-prikjadi-at-oshchadbank> (Дата звернення 10.02.2020 р.).
8. Федішин М. П. Технологія управління ліквідністю комерційних банків: теоретичний аспект. / М. П. Федішин, М. М. Слусаряк // Економіка і суспільство. – 2018. – Вип. № 16. – С. 840–846. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/127.pdf (Дата звернення 10.02.2020 р.).

9. Кочетигова Т. В. Зарубіжний досвід управління ліквідністю банку / Т. В. Кочетигова, Д. С. Кожухар // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. № 11. – С. 709–712. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/149.pdf> (Дата звернення 10.02.2020 р.).
10. Серпенінова Ю. С. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку : дис. ... канд. екон. наук / Серпенінова Ю. С. – Суми, 2010.

References

1. Kostyuchenko T. I. Likvidnist komertsiiinoho banku: upravlinnia ta rehuliuвання / T. I. Kostyuchenko // Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii. – 2013. – № 2. – С. 86–92. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?/C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvfb_2013_2_17.pdf (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
2. Katan L. I. Upravlinnia likvidnistiu komertsiiinykh bankiv / L. I. Katan, Yu. S. Marchenko // Molodyi vchenyi. – 2017. – № 5 (45). – С. 588–591. URL: <http://molodyi vchenyi.in.ua/files/journal/2017/5/130.pdf> (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
3. Hrudzevych Ya. V. Vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid upravlinnia likvidnistiu bankivskoi systemy / Ya. V. Hrudzevych, Yu. P. Tabachuk // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2015. – Vyp. 25.1. – С. 247–256. URL: <https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/1137> (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
4. Hurskyi D. Yu. Perspektyvy koefitsiientnoho analizu yak zasobu otsinky likvidnosti bankivskoi systemy / D. Yu. Hurskyi // Visnyk KNUTD. Serii «Ekonomichni nauky». – 2015. – № 2 (85)5. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/337/1/V85_P074-083.pdf (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
5. Zianko V. V. Bankivskiy menedzhment : navch. posib. / Zianko V. V., Koval N. O., Yepifanova I. Yu. – Vinnytsia : VNTU, 2018. – 126 s.
6. Bazilinska O. Ya. Finansovyi analiz : teoriia ta praktyka : navch. posib. / Bazilinska O. Ya. – K. : «Tsentr uchbovoi literatury», 2009. – 328 s.
7. Hirniak V. V. Upravlinnia likvidnistiu bankiv za umov ekonomichnoi nestabilnosti (na prykladi AT «Oshchadbank») / V. V. Hirniak, T. A. Putkivskiy // Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. – 2018. – Vyp. 22. – С. 766–773. URL: <http://global-national.in.ua/issue-22-2018/30-vipusk-22-kviten-2018-r/3996-girnyak-v-v-putkivskij-t-a-upravlinnya-likvidnistiu-bankiv-v-umovakh-ekonomichnoji-nestabilnosti-na-prikladi-at-oshchadbank> (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
8. Fedyshyn M. P. Tekhnolohiia upravlinnia likvidnistiu komertsiiinykh bankiv: teoretychnyi aspekt. / M. P. Fedyshyn, M. M. Slusariak // Ekonomika i suspilstvo. – 2018. – Vyp. № 16. – С. 840–846. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/16_ukr/127.pdf (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
9. Kochetyhova T. V. Zarubizhnyi dosvid upravlinnia likvidnistiu banku / T. V. Kochetyhova, D. S. Kozhukhar // Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. – 2016. – Vyp. № 11. – С. 709–712. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/149.pdf> (Data zvernennia 10.02.2020 r.).
10. Serpeninova Yu. S. Finansovyi mekhanizm upravlinnia likvidnistiu banku : dys. ... kand. ekon. nauk / Serpeninova Yu. S. – Sumy, 2010.

Надійшла / Paper received: 10.03.2020
Надрукована / Paper Printed : 05.05.2020